

MATEMATIKA O'QITISHNI TASHKILLASHTIRISH

Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonovna*Farg'ona davlat universiteti dotsenti,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)**E-mail: mamatova.zilolakhon@gmail.com**ORCID ID 0009-0009-9247-3510***G'aniyeva Mahliyo Ramizbek qizi***Farg'ona davlat unversiteti 4-kurs talabasi**E-mail: ganiyevaoyilham@gmail.com***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 14.11.2025**Revised: 15.11.2025**Accepted: 16.11.2025***KALIT SO'ZLAR:***algoritm,
matematika,
innovatsion metod,
stansiyalar metodi,
o'qitish
samaradorligi,
interfaol ta'lim,
guruhli ish.**Ushbu maqolada matematika fanini o'qitishda stansiyalar metodidan foydalanishning mazmuni, maqsadi va ahamiyati yoritilgan. Metodning asosiy jihatlari sifatida o'quvchilarni faol ishtirok etishga undash, ularning mustaqil fikrlash va guruhda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada shuningdek, stansiyalar metodini dars jarayonida samarali qo'llash bosqichlari, afzalliklari va o'qituvchining roli haqida fikrlar bildirilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ushbu metod matematika darslarini interaktiv, qiziqarli va samarali tashkil etishda muhim o'rin tutadi.*

Kirish: Bugungi kunda ta'lim tizimida matematika fanini o'qitish jarayonini samarali tashkil etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Chunki matematika - o'quvchilarda mantiqiy tafakkurni, tahliliy fikrlashni, muammoni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiruvchi asosiy fanlardan biridir. Matematika o'qitish nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirishni, balki o'quvchilarning amaliy faoliyatda bu bilimlardan foydalana olish qobiliyatini ham

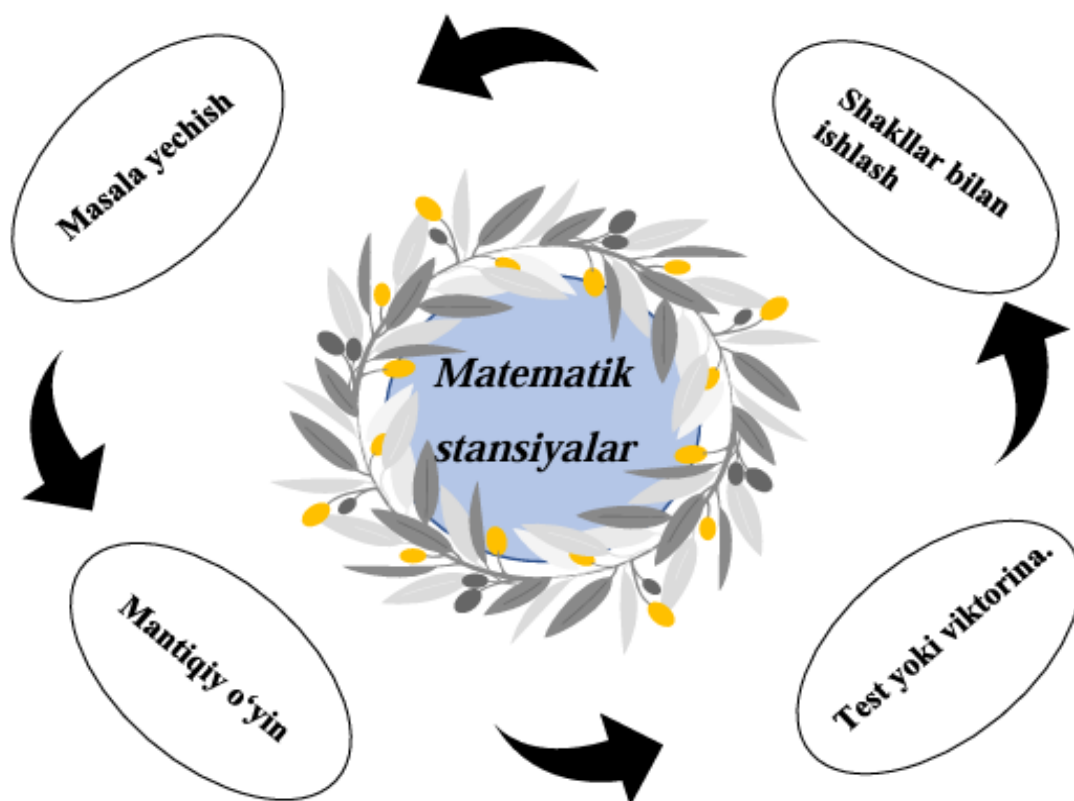
shakllantirishga xizmat qiladi. Maktab matematikasi kursi mazmunini tahlil qilishdan tashqari, matematika o'qitish metodikasining vazifalariga matematika o'qitish bilan bog'liq bo'lgan ko'plab masalalarni o'rganish va tavsiflash ham kiradi. Ushbu masalalar orasida eng muhimlaridan biri - matematika o'qitishni tashkil etish masalasidir.

Davlat standartlarining aniq (o'quv fani bo'yicha emas, balki ta'lim sohalari bo'yicha ishlab chiqilishi o'quv fanlarini variativ tanlash asosida o'quv-metodik majmualar (dastur, o'quv rejasi, darsliklar)ni yaratish uchun keng imkoniyatlar ochib beradi, shuningdek, o'quv fanlararo bog'lanish va bilimlarini muvofiqlashtirish tamoyili asosida o'quv fanlarining ichki bog'liqligi va o'quv fanlararo aloqasini ta'minlashga xizmat qiladi. "Dars" tushunchasi o'ziga xos belgilar (asosiy xususiyatlar)ga ega: maqsad, mazmun, ta'lim vositalari va usullari, hamda o'quv faoliyatini tashkil etish. Asosiy xususiyatlar orasida yetakchi o'rin darsning maqsadlariga tegishlidir: ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvchi maqsadlar. Ta'limiy maqsadlarga matematika bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish kiradi. Biroq o'quvchilarda faqat matematik emas, balki umumta'limiy bilim, ko'nikma va malakalarni ham shakllantirish zarur. Bu esa matematika o'qitish jarayonini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. Matematika o'qitish jarayoni bilan bir qatorda, kommunistik tarbiya va shaxsni har tomonlama rivojlantirish maqsadlari ham amalga oshiriladi. Matematika fanidan tuzilgan o'quv dasturlari ma'lum tarbiyaviy vazifalarni hal etishni nazarda tutadi. O'qitishning tarbiyaviy ta'sirini kuchaytirish uchun o'qituvchi matematikaning tarbiyaviy imkoniyatlarini puxta tahlil qilishi va har bir darsning tarbiyaviy maqsadini aniq belgilab olishi lozim.

Matematika bo'yicha dasturiy materialni tizimli va mustahkam o'zlashtirish, o'quvchilarning ijodiy kuchlarini rivojlantirish hamda ularni tarbiyalashning eng muhim vositalaridan biri - mustaqil ish hisoblanadi. O'quvchilarda mustaqil ish ko'nikmalarini shakllantirish chet el maktablarining har bir rivojlanish bosqichida eng asosiy vazifalardan biri bo'lib kelmoqda. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, matematika o'qitishda o'quvchilarning mustaqil ishlariga, turli mashqlarni tashkil etishga katta o'rin ajratish zarur. Aks holda, matematika bo'yicha dastur materialini to'liq o'zlashtirish mumkin emas. Faqat turli mashqlarni bajarish jarayonidagina matematik tushunchalar mustahkamlanadi, hisoblash malakalari shakllanadi, geometrik qurish ko'nikmalari hosil bo'ladi, o'quvchilarning fazoviy tasavvuri rivojlanadi, bilimlarni amalda qo'llash, tajribasidan foydalanish qobiliyati ortadi. Matematika bo'yicha mustaqil ishlarni bajarish jarayonida o'quvchilarda e'tibor, xotira, o'z fikrini asoslab berish istagi, tashabbuskorlik rivojlanadi. Dars shaklidagi o'qitish

tizimida mustaqil ishlarni tashkil etish esa kelajak avlodning yuksak axloqiy sifatlarini tarbiyalaydi. Matematika o'qitish jarayonida o'quvchining bilish faoliyati turli namunalar va algoritmlar asosida bajariladigan mashqlar orqali namoyon bo'lishi mumkin. Bu mashqlar hisoblash ko'nikmalarini shakllantirish, eng oddiy tipik masalalarni yechish, bilishga oid va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish, jadval va sxemalar tuzish, oddiy chizmalar yasash kabi maqsadlarga xizmat qiladi.

Matematikani o'qitishda zamonaviy yondashuvlardan biri bu — “Matematik stansiyalar metodi” bo'lib, u o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga va jamoada ishlashga o'rgatadi. Ushbu metod orqali matematika darsi an'anaviy shakldan chiqib, interaktiv, o'yin tarzidagi muhitda tashkil etiladi. “Matematik stansiyalar” usuli o'quvchilarning bilimini har tomonlama rivojlantirish, darsni samarali va qiziqarli o'tish imkonini beradi.

1. Stansiyalar metodining mohiyati shundaki, o'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, har bir stansiyada turli xil topshiriqlarni bajaradilar.

2. Har bir stansiya o'ziga xos vazifa va maqsadga ega bo'lib, o'quvchilarda analitik fikrlash, mantiqiy xulosa chiqarish va matematik tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

3. Bu metod o'quvchilarni faqat tayyor bilimni eslab qolishga emas, balki uni amaliyotda qo'llay olishga o'rgatadi.

4. O'qituvchi dars jarayonida yo'naltiruvchi, kuzatuvchi va motivatsiya beruvchi rolini bajaradi.

5. Har bir stansiyada bajarilgan topshiriqlar yakunida umumlashtiriladi va o'quvchilarning mustaqil ishlash malakasi baholanadi.

Xulosa qilib aytganda, matematik stansiyalar metodi matematika darslarini jonlantiradi, o'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida shakllantiradi. Bu metod orqali o'quvchilarda nafaqat matematik bilim, balki muloqot, hamkorlik va mas'uliyat hissi ham rivojlanadi. Zamonaviy ta'limda bunday innovatsion yondashuvlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yishning eng muhim vositalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2020 yil.

2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020 yil.

3. Karimov, I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.

4. To'xtayev, A. Matematika o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.

5. Qodirova, N., va boshq. Pedagogika. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2019.

6. Yo'ldoshev, J., & Usmonov, B. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2018.

7. Rahmonova, M. Matematika fanini o'qitishda innovatsion metodlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.

8. Ziyayeva, G. O'quv jarayonida stansiyalar metodidan foydalanish. – "Ta'lim va innovatsiyalar" jurnali, №2, 2023.